

PRESSITEADE nr 59/23

Luxembourg, 18. aprill 2023

Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-699/21 | E. D. L. (keeldumine haiguse alusel)

Euroopa vahistamismäärus: ilmselge oht tagaotsitava tervisele õigustab tema üleandmise ajutiselt edasi lükkamist ja kohustab vahistamismäärust täitvat õigusasutust küsima vahistamismääruse teinud õigusasutuselt teavet selle isiku suhtes kriminaalmenetluse läbiviimise või tema kinnipidamise tingimuste kohta

Kui üleandmine võib tekitada ohu, et raskelt haiget isikut koheldakse ebainimlikult või alandavalt, ning seda ohtu ei saa mõistliku aja jooksul kõrvaldada, ei või vahistamismäärust täitev õigusasutus vahistamismäärust täita

Zadari esimese astme kohus (Horvaatia) tegi 9. septembril 2019 Euroopa vahistamismääruse Itaalias elava E. D. L-i suhtes kriminaalmenetluse läbiviimiseks Horvaatias.

Selle vahistamismääruse täitmiseks pädev Milano apellatsioonikohus tuvastas psühhiaatrilise ekspertiisi tulemusel, et tegemist on psüühikahäirega, mis vajab medikamentooset ja psühhoteraapilist ravi, ning et vangistuse korral esineb ka märkimisväärne enesetapuohu. Ta leidis ühelt poolt, et Euroopa vahistamismääruse täitmine katkestaks E. D. L-i ravi, mille tagajärjel halveneb tema üldine tervise seisund ning see võib kaasa tuua väga tõsised tagajärjed või isegi selge enesetapuohu. Teiselt poolt tõdes ta, et Itaalia õigusnormid, millega on Euroopa vahistamismäärust käsitlev raamotsus üle võetud, ei näe ette, et seda laadi tervislikud põhjused võiksid Euroopa vahistamismääruse täitmise menetluses olla alus üleandmisest keeldumiseks. Seetõttu pöördus ta nende sätete põhiseadusele vastavuse küsimuses Itaalia konstitutsioonikohtu poole.

Kuna Itaalia konstitutsioonikohus leidis, et kohtuasi puudutab mitte ainult nende sätete kooskõla Itaalia põhiseadusega, vaid ka liidu õiguse tõlgendamist, mida nendega rakendatakse, pöördus ta Euroopa Kohtu poole. Kuna tagaotsitava üleandmisest keeldumist ei ole kroonilise ja määramata kestusega tervisehäire puhul ette nähtud, küsis Itaalia konstitutsioonikohus Euroopa Kohtult, kuidas hoida ära selle isiku tervise kahjustamise tõsist ohtu, kelle olukord võib üleandmise korral märkimisväärselt halveneda. Konkreetsemalt küsis ta, kas vahistamismäärust täitev õigusasutus peab küsima vahistamismääruse teinud õigusasutuselt teavet, mis võimaldab sellise ohu välistada, ning kas tal on kohustus üleandmisest keelduda, kui ta ei saa ohu välistamiseks vajalikke kinnitusi mõistliku aja jooksul.

Oma tänases kohtuotsuses tuletas **Euroopa Kohtu suurkoda meelde, et vastastikuse usalduse ja vastastikuse tunnustamise põhimõtted on liidu õiguses määrava tähtsusega, ning et vastastikuse tunnustamise põhimõte kujutab endast kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö „nurgakivi“.**

Sellest järeldub esiteks, et vahistamismäärust täitvad õigusasutused võivad keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest üksnes põhjustel, mis tulenevad raamotsusest, ja teiseks on vahistamismääruse täitmisest keeldumine

erand, mida tuleb tõlgendada kitsalt. Kehtib nimelt eeldus, et tervishoiuteenused ja ravi, mida liikmesriikides kroonilist laadi ja potentsiaalselt pöördumatute raskete haiguste puhul pakutakse, on piisavad. Kui aga objektiivsete asjaolude põhjal on kaalukaid põhjusi arvata, et tagaotsitava üleandmine võib ilmselgelt ohustada tema tervist, **võib vahistamismäärust täitev õigusasutus selle üleandmise erandkorras ajutiselt edasi lükata**. Seda ohtu hinnates peab vahistamismäärust täitev õigusasutus oma kaalutusõiguse teostamisel arvesse võtma ebainimliku ja alandava kohtlemise keeldu, mis on ette nähtud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas. Selle keelu kohaldamisalasse kuulumiseks peab kohtlemine siiski saavutama teatud minimaalse raskusastme, mis ületab kinnipidamisega paratamatult kaasnevad kannatused.

Seega olukorras, kus vahistamismäärust täitval õigusasutusel on talle teada olevate objektiivsete asjaolude põhjal piisavalt alust arvata, et raskelt haige tagaotsitava üleandmisega kaasneb reaalne oht oodatava eluea oluliseks lühenemiseks või tervise seisundi kiireks, tõsiseks ja pöördumatuks halvenemiseks, **on see asutus kohustatud üleandmise edasi lükkama**. Sel juhul **peab ta** kriminaalasjades tehtava töhuga koostöö tagamiseks **küsima vahistamismääruse teinud õigusasutuselt kogu teavet, mis puudutab tagaotsitava suhtes kriminaalmenetluse läbiviimise või tema kinnipidamise tingimusi**. Kui eespool nimetatud ohu saab vahistamismääruse teinud õigusasutuse antud tagatistega kõrvaldada, tuleb Euroopa vahistamismäärus täita.

On siiski võimalik, et erandlikel asjaoludel jõuab vahistamismäärust täitev õigusasutus, võttes arvesse vahistamismääruse teinud õigusasutuse esitatud teavet, järeldusele, et ühelt poolt ähvardab asjaomast isikut vahistamismääruse teinud liikmesriigile üleandmise korral reaalne oht saada koheldud ebainimlikult ja alandavalt, ning et teiselt poolt ei saa seda ohtu mõistliku aja jooksul kõrvaldada. Sellisel juhul **peab vahistamismäärust täitev õigusasutus keelduma Euroopa vahistamismääruse täitmisest**. Kui selle ohu saab aga mõistliku aja jooksul kõrvaldada, tuleb vahistamismääruse teinud õigusasutusega kokku leppida uues üleandmiskuupäevas.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teiste liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst ja kokkuvõte](#) avaldatakse CURIA veebileheküljel alates kohtuotsuse kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Marta Osleja, ☎ (+352) 4303 6005.

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎ (+32) 2 2964106.

Hoiame ühendust!

